

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 10 § i lagen om verkställighet av vissa av Europeiska unionens jordbruksstöd och vissa nationella jordbruksstöd, 6 och 8 § i lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare samt 5 § i lagen om vissa ersättningar för landsbygdsutveckling

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 10 § i lagen om verkställighet av vissa av Europeiska unionens jordbruksstöd och vissa nationella jordbruksstöd, 6 och 8 § i lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare samt 5 § i lagen om vissa ersättningar för landsbygdsutveckling (RP 178/2025 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Katri Aho, jord- och skogsbruksministeriet
- specialsakkunnig Mirva Kauppinen, Livsmedelsverket
- finansieringsexpert Mikko Pyhäranta, Livskraftscentralen i Sydvästra Finland
- enhetschef Juha Levomäki, Livskraftscentralen i Inre Finland
- utredningschef Juha Lappalainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- ombudsman Rikard Korkman, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Nivalas regionala landsbygdsförvaltning
- Finlands Kommunförbund
- ProAgria Pohjois-Suomi ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om verkställighet av vissa av Europeiska unionens jordbruksstöd och vissa nationella jordbruksstöd, lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare och lagen om vissa ersättningar för landsbygdsutveckling ändras.

Avsikten är att lagen om verkställighet av vissa av Europeiska unionens jordbruksstöd och vissa nationella jordbruksstöd ändras så att det till kommunens uppgifter för tydlighetens skull också

Betänkande JsUB 3/2026 rd

fogas att kommunen beslutar om sammanslagning av ansökningar om areal- och djurbaserade stöd, bidrag och ersättningar i situationer där den som ansöker om stöd ska anses som en enda stödsökande (gårdsbruksenhet) oberoende av antalet stödansökningar. Uppgiften är inte ny för kommunerna, men i praktiken har det förekommit oklarhet i fråga om den behöriga myndigheten när det gäller sammanslagning av stödansökningar.

Lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare föreslås för det första bli ändrad i fråga om besittningen av stödberättigande areal så att den stödberättigande arealen ska vara i en aktiv jordbrukares besittning från den sista inlämningsdagen för den årliga samlade ansökan om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare till den sista möjliga dagen för ändring av ansökan. Dessutom föreslås det att lagen ändras på grund av en förslagen ändring i Europeiska unionens lagstiftning så att förfarandet med återställande av permanent gräsmark tas i bruk om arealen för permanent gräsmark minskar med över tio procent i stället för nuvarande fem procent jämfört med referensarealen för permanent gräsmark 2018.

Vidare föreslås det att lagen om vissa ersättningar för landsbygdsutveckling ändras i fråga om tidpunkten för när de administrativa kontroller i anslutning till vissa miljöavtal som ligger till grund för miljöersättning ska utföras. Enligt förslaget ska ett administrativt kontrollbesök i fortsättningen utföras innan den sista utbetalningen av miljöersättning på basis av de miljöavtal som avses ovan görs för det första avtalsåret.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt i början av 2026.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att lagen om verkställighet av vissa av Europeiska unionens jordbruksstöd och vissa nationella jordbruksstöd (nedan verkställighetslagen), lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare (nedan lagen om direktstöd till jordbrukare) och lagen om vissa ersättningar för landsbygdsutveckling ändras. De föreslagna ändringarna gäller preciserande av den kommunala myndighetens behörighet när det gäller vissa beslut om stöd, förenhetligande av villkoren för arealbaserade stöd när det gäller besittningen av stödberättigande arealer, tidpunkten för administrativ kontroll i anslutning till vissa miljöavtal och en lättnad av skyldigheten att återställa permanent gräsmark. Sammantaget anser jord- och skogsbruksutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen med smärre ändringar.

Preciserande av myndigheternas behörighet

I verkställighetslagen föreslås bestämmelser om kommunens behörighet att besluta om sammanslagning av referenskvantiteter för från produktionen frikopplat stöd för svin- och fjäderfähus hållning samt sammanslagning av ansökningar om areal- och djurbaserade stöd i situationer där ansökningar som gäller en stödsökandes olika produktionsenheter betraktas som ansökningar som gäller en och samma gårdsbruksenhet. Det är fråga om att göra bestämmelserna om kommunens behörighet tydligare. Uppgiften är inte ny för kommunerna, men i praktiken har

Betänkande JsUB 3/2026 rd

det rätt oklarhet om vilken myndighet som är behörig när det gäller sammanslagning av stödansökningar.

Det föreslås inga ändringar i de stödordningar som ändringarna gäller eller i den definition av gårdsbruksenhet som tillämpas i dem. EU-lagstiftningen om stödordningar som helt eller delvis finansieras av EU innehåller heltäckande bestämmelser om situationer där en eller flera stödsökande ska anses som en enda stödsökande, dvs. som en gårdsbruksenhet. I artikel 3.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2115 om fastställande av regler om stöd för de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken (strategiska GJP-planer) och som finansieras av Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) samt om upphävande av förordningarna (EU) nr 1305/2013 och (EU) nr 1307/2013 (nedan förordningen om strategiska planer) definieras en gårdsbruksenhet som ett jordbruksföretag som samtliga enheter som används för jordbruksverksamhet och drivs av en jordbrukare och som är belägna i en och samma medlemsstat.

Enligt uppgift till utskottet granskas i samband med sammanslagningen av ansökningar hur gårdsbruksenheterna drivs. Om en och samma person, grupp av personer eller till exempel ett aktiebolag driver flera gårdsbruksenheter, betraktas de som en och samma gårdsbruksenhet om kriteriet om drift är uppfyllt. Med drift avses att en eller flera personer (fysiska eller juridiska personer) har bestämmande inflytande, vilket exempelvis i ett aktiebolag betyder att en eller flera personer innehar minst 50 procent av aktierna i aktiebolaget. Den föreslagna behörigheten för kommunerna att besluta om sammanslagning av ansökningar som gäller en gårdsbruksenhet ändrar inte dessa bedömningsgrunder, utan den säkerställer att kraven i EU-lagstiftningen uppfylls och därmed att Finland får full utdelning av EU-medlen.

I inkomna yttranden har det påpekats att om definitionen av gårdsbruksenhet inte följs och det är möjligt att dela en gårdsbrukshelhet i flera delar, blir det möjligt att lämna in flera stödansökningar och kringgå bland annat de maximala stödbeloppen och sanktionerna för försummelse av stödvillkor. Om en gårdsbruksenhet kan delas är det också möjligt att styra sanktionerna för tvärvillkoren till endast en del av de stöd som söks och undvika att hela gårdsbrukshelheten blir föremål för kontroll av alla areal- och djurbaserade stöd som söks, eftersom stöden söks för olika helheter. En sådan brist i administrations- och kontrollsystemet kan leda till att medlemsstaten påförs en finansiell korrigerings utöver de sanktioner som åläggs stödmottagarna.

Enligt utskottet är det viktigt att säkerställa att definitionen av gårdsbruksenhet tillämpas konsekvent och enhetligt i hela landet med beaktande av att gårdsbruk i allt högre grad bedrivs i olika former av sammanslutningar. En gårdsbrukshelhet bör bedömas på ett enhetligt och likvärdigt sätt i hela landet, oavsett i vilken företagsform gårdsbruket bedrivs. När den som ansöker om stöd ska anses driva en produktionsenhet som ägs av exempelvis ett aktiebolag ska detta bedömas på ett objektivt och enhetligt sätt i hela landet. Enligt utskottet är detta särskilt viktigt vid förberedelserna av den kommande finansieringsperioden för den gemensamma jordbrukspolitiken, eftersom utskottet har fått information om att vissa jordbruksstöd i framtiden kommer att omfattas av stödtak per stödsökande.

Betänkande JsUB 3/2026 rd

Sakkunniga har understött preciserandet av den kommunala myndighetens behörighet vid sammanslagning av ansökningar. Samtidigt har det dock framförts att gårdsbruksenheter som räknas till samma gårdsbrukshelhet också kan ha ansökningar som hör till livskraftscentralens behörighet. I anslutning till detta har det föreslagits att 10 § i verkställighetslagen preciseras så att kommunens behörighet att sammanslå ansökningar utvidgas till att omfatta också de ansökningar om ersättning enligt 7 § 1 mom. i verkställighetslagen som hör till livskraftscentralernas behörighet. Detta är nödvändigt eftersom de åkrar och djur som gårdsbruksenheterna uppgett i stödsökningarna ligger till grund för beviljandet av stöd som hör till såväl kommunens som livskraftscentralens behörighet. I systemet med jordbruksstöd söks arealbaserade stöd så att flera stöd söks för samma areal i den samlade ansökan. Om kommunens beslut om sammanslagning av ansökningar endast gäller arealbaserade stöd som kommunen beviljar, faller grunden för beviljande av stöd som hör till livskraftscentralens behörighet (åkrar eller djur) automatiskt bort från den ansökan som lämnats in till livskraftscentralen.

Enligt uppgift till utskottet är förslaget att utvidga kommunernas beslut om sammanslagning av stöd till att omfatta vissa stöd och ersättningar som beviljas av livskraftscentralen ändamålsenligt och värt att understöda. Gårdsbruksenheterna ansöker årligen om i snitt sju olika jordbruksstöd. Om en gårdsbruksenhet utöver åkerbruk bedriver husdjurskötsel, kan den ansöka om upp till tio olika jordbruksstöd. Detta innebär att det kan fattas upp till 7—10 olika beslut per gård, vilket ökar den administrativa bördan för såväl stödförvaltningen som jordbrukaren. Enligt uppgift till utskottet gör kommunens beslut om sammanslagning av ansökningar det möjligt att förenkla stödförvaltningen också ur sökandens synvinkel. Initiativet till sammanslagning av ansökningar kan enligt uppgift till utskottet också komma från den som ansöker om stöd.

Enligt inkommen utredning kan beslutet om sammanslagning av ansökningar dock endast gälla stödformer som hör till det integrerade administrations- och kontrollsystemet, dvs. stöd och bidrag som helt finansieras med medel ur Europeiska garantifonden för jordbruket samt kompensationsbidrag, miljöersättning, ersättning för ekologisk produktion och ersättning för djurens välbefinnande som delvis finansieras med medel ur Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling. En kommuns beslut kan inte gälla till exempel ersättning för jordbruksrådgivningstjänster som betalas till den som tillhandahåller rådgivningstjänsterna. Utskottet anser att den inkomna utredningen är motiverad och föreslår att kommuners beslut om sammanslagning av ansökningar utsträcks till att också gälla stöd som söks hos livskraftscentralen med ovan nämnda avgränsning. Sakkunniga har under utfrågningen föreslagit att ett utlåtande ska begäras av livskraftscentralen, om det beslutas att en ansökan om stöd som hör till centralens behörighet ska slås samman med andra ansökningar. Utskottet hänvisar till inkommen utredning och anser att det i stället för ett lagstadgat utlåtandeförfarande är ändamålsenligt att kommunerna överväger behovet av att be om utlåtande. Utskottet understöder att den regionala behörigheten inom en kommuns samarbetsområde preciseras i de situationer där en sökande har flera gårdsbruksenheter inom mer än en kommuns samarbetsområde. Utskottets förslag till ändringar som hänför sig till dessa ändringsbehov behandlas nedan.

Övriga föreslagna ändringar

Två ändringar föreslås i lagen om direktstöd till jordbrukare. För det första föreslås att den stödberättigande arealen i fortsättningen ska vara i en aktiv jordbrukares besittning från den sista

Betänkande JsUB 3/2026 rd

inlämningsdagen för den årliga samlade ansökan om EU:s direktstöd till jordbrukare till den sista möjliga dagen för ändring av ansökan. Med stödberättigande areal avses den areal av jordbruksmark som används för jordbruksverksamhet under det år då stödet i fråga söks. Genom den föreslagna ändringen förenhetligas bestämmelserna om besittningstiden för stödberättigande areal för arealbaserade stöd enligt olika lagar. Ändringen preciserar besittningskravet också för den som ansöker om stöd.

För det andra föreslås det att 8 § 1 mom. i lagen om direktstöd till jordbrukare ändras så att det förfarande för återställande av permanent gräsmark som krävs i EU-lagstiftningen införs om arealen permanent gräsmark minskar med över tio procent på nationell nivå jämfört med referensarealen 2018, i stället för nuvarande fem procent. Återställningsskyldigheten innebär att när förfarandet med återställande tas i bruk, kan en jordbrukare förpliktas att till permanent gräsmark återställa en areal som motsvarar den permanenta gräsmark som omställts till annan användning. Även om återställningsskyldigheten har ingått i lagstiftningen sedan 2015 har man inte behövt ta den i bruk i Finland. I enlighet med inkomna sakkunnigyttranden anser utskottet att den föreslagna ändringen är mycket välkommen.

I propositionen föreslås det att 7 § 5 mom. i lagen om vissa ersättningar för landsbygdsutveckling ändras när det gäller tidpunkten för utförandet av administrativa kontrollbesök som gäller miljöersättning på basis av miljöavtal om skötsel av jordbruksnaturens mångfald och landskapet och miljöavtal om skötsel av våtmarker. Enligt förslaget ska livskraftscentralen i fortsättningen utföra ett administrativt kontrollbesök där den areal som ligger till grund för miljöavtalet och dess ersättningsberättigande fastställs innan den sista utbetalningen av miljöersättning på basis av ett miljöavtal görs för det första avtalsåret.

För närvarande har den sista utbetalningen av miljöersättning som görs på basis av de nämnda miljöavtalen betalats i juni det år som följer efter ansökningsåret. Det administrativa kontrollbesöket har infallit innan ersättningen betalats för det andra avtalsåret. Syftet med förslaget är bland annat att säkerställa att den som ansöker om stöd inte orsakas återkrav på grund av att det administrativa kontrollbesöket har utförts först före den sista utbetalningen av ersättningen. I samband med det administrativa kontrollbesöket kan det exempelvis konstateras att en del av den areal som en ansökan om miljöavtal gäller inte uppfyller avtalsvillkoren, varvid avtalsarealen minskar från den ursprungliga avtalsarealen i ansökan. I de yttranden som inkommit till utskottet har också denna ändring ansetts behövlig med tanke på såväl stödtagaren som förvaltningen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av 10 § i lagen om verkställighet av vissa av Europeiska unionens jordbruksstöd och vissa nationella jordbruksstöd

10 §. Kommunen. Det föreslås att 1 mom. 5 punkten ändras så att det till bestämmelsen fogas en hänvisning till kompensationsbidrag enligt 8 § i lagen om vissa ersättningar för landsbygdsutveckling. Beviljandet av kompensationsbidrag hör till kommunens uppgifter.

Betänkande JsUB 3/2026 rd

På de grunder som anförs ovan i detta betänkande föreslår utskottet att 2 mom. ändras så att kommunens behörighet att besluta om sammanslagning av ansökningar omfattar de stödformer som hör till det integrerade administrations- och kontrollsystemet och således också de ersättningar som livskraftscentralen beviljar och som betalas direkt till jordbrukaren.

11 §. Myndighetens regionala behörighet. Enligt uppgift till utskottet kan en kommuns beslut om sammanslagning av ansökningar som gäller olika gårdsbruksenheter leda till situationer där en sökandes gårdsbruksenheter är belägna inom mer än en kommuns område och gårdsbruksenheterna har mer än ett driftscentrum. Med tanke på situationer där den som ansöker om stöd har flera driftscentrum på gårdsbruksenheter som omfattas av ett sammanslagningsbeslut och som finns inom flera kommuners områden, behöver 11 § 1 mom. preciseras så att den behöriga kommunen bestäms utifrån den areal (åker) som den som ansöker om stöd besitter. Utskottet föreslår en bestämmelse enligt vilken behörig kommun i ovan nämnda situationer är den kommun inom vars område största delen av stödsökandens åkrar finns. Den föreslagna ändringen medför ett behov av att i lagens rubrik lägga till ett omnämnande av ändring av 11 §.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 och 3 i proposition RP 178/2025 rd utan ändringar.

*Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 178/2025 rd med ändringar.
(Utskottets ändringsförslag)*

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av 10 och 11 § i lagen om verkställighet av vissa av Europeiska unionens jordbruksstöd och vissa nationella jordbruksstöd

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om verkställighet av vissa av Europeiska unionens jordbruksstöd och vissa nationella jordbruksstöd (1334/2022) 10 § 1 mom. 4 och 5 punkten och 10 § 2 mom. samt 11 § 1 mom., av dem 10 § 2 mom. sådant det lyder i lag 913/2024 och 11 § 1 mom. sådant det lyder i lag 675/2025, som följer:

Betänkande JsUB 3/2026 rd

10 §

Kommunen

Kommunen beslutar om

4) överföring, sammanslagning och delning av de referenskvantiteter för från produktionen frikopplat stöd för svin- och fjäderfähusållning som avses i 10 f § i lagen om nationella stöd,

5) beviljande av ersättning som avses i 5—8 § i lagen om vissa ersättningar för landsbygdsutveckling, om inte behörigheten tillkommer Livsmedelsverket enligt 6 § 2 mom. i denna lag eller närings-, trafik- och miljöcentralen enligt 7 § 1 mom. 1 punkten,

Kommunen beslutar om sammanslagning av ansökningar om sådana stöd, ersättningar och bidrag som avses i 1 mom. 1, 3 och 5 punkten samt i 7 § 1 mom. 1, 4 och 6 punkten. Kommunen utför dessutom administrativa kontroller och bedömer påföljder i fråga om villkorlighet vid administrativa kontroller samt utför kvalitetsbedömning som kan jämföras med administrativa kontroller.

11 § (Ny)

Myndighetens regionala behörighet

Om inte något annat föreskrivs om behörighet med stöd av lagen om livskraftscentralerna och Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret (531/2025) är den i 7—10 § i denna lag avsedda myndighet behörig inom vars verksamhetsområde gårdsbruksenhetens driftscentrum ligger. Om gårdsbruksenheten inte har något driftscentrum är den myndighet behörig inom vars verksamhetsområde merparten av gårdsbruksenhetens åkrar finns. Om det är fråga om sådan sammanslagning av ansökningar som avses i 10 § 2 mom., och stödsökanden har mer än ett driftscentrum, är den kommun behörig inom vars område största delen av stödsökandens åkrar finns.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 6 och 8 § i lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare (1332/2022) 6 § 1 mom. och 8 § 1 mom. som följer:

6 §

Stödberättigande areal

Stöd enligt 4 § kan beviljas för jordbruksmark som används för jordbruksverksamhet under det år då stödet i fråga söks (*stödberättigande areal*). Den stödberättigande arealen ska vara i en aktiv jordbrukares besittning från den sista inlämningsdagen för den årliga samlade ansökan om Europeiska unionens direktstöd till jordbrukare till den sista möjliga dagen för ändring av ansökan. Den minsta skiftesstorlek för vilken stöd enligt 4 § kan betalas är 0,05 hektar.

8 §

Skyldighet att återställa permanent gräsmark

Om den kontroll av arealen som Livsmedelsverket utför årligen den 30 november visar att den i norm 1 i bilaga III till förordningen om strategiska planer avsedda permanenta gräsmarkens andel av jordbruksmarken minskar på nationell nivå med över tio procent jämfört med referensarealen för permanent gräsmark 2018, får den permanenta gräsmarken inte ställas om till annan användning, och det förfarande med återställande av permanent gräsmark som avses i artikel 48.3 i förordningen om ytterligare krav och om normer tas i bruk. Jordbrukaren får då förpliktas att till permanent gräsmark återställa en areal som motsvarar den permanenta gräsmark som omställts till annan användning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ansökningar som blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om vissa ersättningar för landsbygdsutveckling

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om vissa ersättningar för landsbygdsutveckling (1333/2022) 5 § 5 mom. som följer:

5 §

Miljöersättning

I miljöavtal enligt 1 mom. 1 och 2 punkten förbinder sig jordbrukaren att genomföra skiftesspecifika åtgärder på ett område utanför åker. I fråga om alla miljöavtal enligt 1 mom. 1 och 2 punkten ska det utföras en administrativ kontroll som avses i 20 § 5 mom. i lagen om verkställighet av vissa av Europeiska unionens jordbruksstöd och vissa nationella jordbruksstöd (1334/2022), nedan *verkställighetslagen*, om detta inte är uppenbart onödigt. Kontrollen ska utföras innan den sista utbetalningen av miljöersättning på basis av ett avtal görs för det första avtalsåret. Ett villkor för beviljande av miljöersättning är att den areal som avtalet gäller är minst 0,30 hektar. Den som har ingått ett miljöavtal ska ha avtalsområdet i sin besittning under hela avtalsperioden. Ett avtal kan ingås i fråga om en arrenderad areal, förutsatt att arrendeavtalet gäller under hela avtalsperioden.

Denna lag träder i kraft den 20 .
På ansökningar som blivit anhängiga före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Betänkande JsUB 3/2026 rd

Helsingfors 8.4.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ritva Elomaa saf
vice ordförande Anne Kalmari cent
medlem Markku Eestilä saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Janne Jukkola saml
medlem Antti Kangas saf
medlem Teemu Kinnari saml
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Helena Marttila sd
medlem Anders Norrback sv
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Jenna Simula saf
medlem Timo Suhonen sd
medlem Eerikki Viljanen cent
medlem Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Susanna Paakkola.